

**FOLKETINGET
RIGSREVISIONEN**

Juni 2024

**Rigsrevisionens notat om
beretning om**

**overholdelse af
udredningsretten for
børn og unge i psykiatrien**

Vedrører:**Statsrevisorernes beretning nr. 10/2023 om overholdelse af udredningsretten for børn og unge i psykiatrien**

29. maj 2024

RN 406/24

Indenrigs- og sundhedsministerens redegørelse af 13. maj 2024

1. Rigsrevisionen gennemgår i dette notat de initiativer, som indenrigs- og sundhedsministeren og regionerne vil iværksætte som følge af Statsrevisorernes bemærkninger og beretningens konklusioner. Dette sker med henblik på at vurdere, om Indenrigs- og Sundhedsministeriets og regionernes initiativer adresserer den kritik, der fremgår af Statsrevisorernes bemærkninger og Rigsrevisionens beretning.

Konklusion

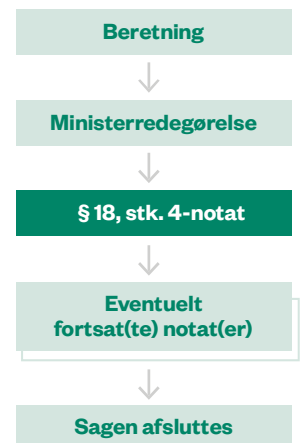
Rigsrevisionen finder, at indenrigs- og sundhedsministeren har redegjort for, hvordan Indenrigs- og Sundhedsministeriet og regionerne vil følge op på de væsentligste kritikpunkter i beretningen og Statsrevisorernes bemærkninger.

Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet og regionerne tager beretningens kritik og resultater til efterretning, og at de vil bruge beretningen som vigtig læring i deres videre arbejde.

Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser videre, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet og regionerne har igangsat en række initiativer, der adresserer kritikken i beretningen og Statsrevisorernes bemærkninger. Initiativerne skal forbedre regionernes overholdelse af udredningsretten for børn og unge i psykiatrien. Ministeren oplyser dog samtidig, at ministeriets og regionernes arbejde med at følge op på kritikken i beretningen og Statsrevisorernes bemærkninger langt fra er i mål.

Rigsrevisionen vil fortsat følge udviklingen og orientere Statsrevisorerne om:

- regionernes arbejde med at sikre, at børn og unge i psykiatrien udredes inden for 30 dage, hvis det er fagligt muligt
- regionernes arbejde med at sikre, at børn og unge i psykiatrien informeres om deres rettigheder, hvis de ikke kan udredes inden for 30 dage
- Indenrigs- og Sundhedsministeriets og regionernes arbejde med at sikre, at overholdelsen af udredningsretten registreres korrekt på tværs af regionerne
- resultatet af regionernes arbejde med at afdække mulige årsager til social ulighed i udredningstiden for børn og unge i psykiatrien.

Sagsforløb for en større undersøgelse

Du kan læse mere om forløbet og de enkelte step på www.rigsrevisionen.dk

I. Baggrund

2. Rigsrevisionen afgav i februar 2024 en beretning om overholdelse af udredningsretten for børn og unge i psykiatrien. Beretningen handlede om, hvorvidt regionerne sikrer, at børn og unge udredes for psykisk sygdom og informeres om deres rettigheder i overensstemmelse med reglerne for udredningsretten.

3. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen, kritiserede de skarpt, at regionerne ikke har sikret, at børn og unge i psykiatrien bliver udredt og får information om deres rettigheder i overensstemmelse med loven. Statsrevisorerne fandt det kritisabelt, at børn og unges udredningsforløb i 2022 i gennemsnit var næsten 4 gange længere end de lovpligtige 30 dage.

Statsrevisorerne påtalte skarpt, at Indenrigs- og Sundhedsministeriets nationale overvågning af regionernes overholdelse af udredningsretten ikke er retvisende. Statsrevisorerne kritiserede allerede dette forhold i 2018 i beretning nr. 3/2018 om udredningsretten. Statsrevisorerne kunne konstatere, at regionernes registreringspraksis på flere punkter fortsat hverken er ensartet eller korrekt. Derved får ministeriet fortsat et fejlagtigt positivt billede af den faktiske grad af regionernes overholdelse af udredningsretten.

4. Hele sagen kan følges på www.rigsrevisionen.dk og på www.ft.dk/Statsrevisorerne.

5. Bilag 1 viser Folketingets behandling af beretningen.

II. Gennemgang af ministerens redegørelse

6. Vi gennemgår i det følgende Indenrigs- og Sundhedsministeriets og regionernes initiativer med henblik på at vurdere, om de adresserer den kritik, der fremgår af Statsrevisorernes bemærkninger og Rigsrevisionens beretning.

Opfølgningen er baseret på indenrigs- og sundhedsministerens redegørelse. Til brug for redegørelsen har ministeren indhentet udtalelser fra de 5 regionsråd og Danske Regioner.

Udredning inden for 30 dage

7. Statsrevisorerne bemærkede, at patienterne i ca. 70 % af forløbene i børne- og ungdomspsykiatrien ikke blev udredt inden for 30 dage. Det svarer til, at over 27.000 børn og unge i perioden 2019-2022 ikke er blevet udredt inden for fristen.

Statsrevisorerne bemærkede desuden, at ventetiden til udredning steg fra gennemsnitligt 76 dage til 115 dage i perioden 2019-2022.

8. Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser på baggrund af regionsrådenes udtalelser, at alle 5 regioner anerkender Rigsrevisionens kritik af, at det i for mange forløb i børne- og ungdomspsykiatrien ikke har været muligt at udrede børn og unge inden for de lovpligtige 30 dage. Ministeren bemærker dog, at Region Syddanmark og Region Midtjylland påpeger, at Rigsrevisionens metode ikke nødvendigvis giver et retvisende billede af udredningstiden i børne- og ungdomspsykiatrien, og at Indenrigs- og Sundhedsministeriet tilsvarende har påpeget problemer med metoden.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets og regionernes indvendinger kom allerede frem under undersøgelsen og i forbindelse med høringsen. Indvendingerne er således ikke nye for Rigsrevisionen, og de er afspejlet i beretningens pkt. 10. Som det fremgik af beretningen, kunne vi ikke bruge den nationale monitorering til at analysere udredningstiden, da monitoreringen undervurderer patienternes faktiske udredningstid. Vi var derfor nødt til selv at opgøre udredningstiden for at skabe et så retvisende billede som muligt af regionernes overholdelse af udredningsretten. Rigsrevisionen kan på den baggrund stå fuldt ud inde for konklusionerne og vurderingerne i beretningen.

Rigsrevisionen bemærker, at Sundhedsdatastyrelsen i de senest offentliggjorte tal for regionernes overholdelse af udredningsretten, der omfatter 4. kvartal 2023, selv erklærer, at tallene på grund af regionernes uens registreringspraksis undervurderer børn og unges ventetid til at blive udredt. Det fremgår af tallene, at børn og unge i gennemsnit venter 105 dage på at blive udredt.

På trods af de metodemæssige indvendinger oplyser indenrigs- og sundhedsministeren, at både Indenrigs- og Sundhedsministeriet og regionerne anerkender, at Rigsrevisionens resultater kan og skal bruges som en overordnet indikation af de klare udfordringer i børne- og ungdomspsykiatrien.

Det fremgår af indenrigs- og sundhedsministerens redegørelse og af regionsrådenes udtalelser, at den manglende overholdelse af udredningsretten skal ses i lyset af, at der har været en stigning i antallet af henvisninger til børne- og ungdomspsykiatrien i undersøgelsesperioden, og at kapaciteten på området har været under et massivt pres.

9. Indenrigs- og sundhedsministeren hæfter sig ved, at alle 5 regioner oplyser, at de har iværksat tiltag for at udbygge kapaciteten i børne- og ungdomspsykiatrien for dermed at nedbringe ventetiden til udredning. Fx oplyser alle regionerne, at de har fokus på at tilrettelægge bedre patientforløb, bl.a. ved en omlægning af kapaciteten for at frigive resurser til børne- og ungdomspsykiatrien.

Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser, at regionernes tiltag skal ses i sammenhæng med regeringens løft af børne- og ungdomspsykiatrien fra 2024 og frem. Ministeren oplyser, at regeringen med den seneste psykiatriaftale fra november 2023 har haft et særligt fokus på at tilføre midler til den løbende kapacitetsopbygning i børne- og ungdomspsykiatrien og at sikre rettidig udredning af høj kvalitet. Ministeren oplyser, at hun sideløbende med de indsatser, der allerede er iværksat, vil følge området tæt og fortsat følge udviklingen i ventetiden til udredning.

Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser desuden, at hun på baggrund af Rigsrevisionens beretning har nedsat et rådgivende udvalg, der skal udforme forslag til, hvordan patientrettighederne i børne- og ungdomspsykiatrien kan gentænkes og styrkes, så rettighederne i højere grad understøtter den faktiske virkelighed, der møder børn, unge og deres familier.

10. Rigsrevisionen finder det positivt, at både Indenrigs- og Sundhedsministeriet og regionerne har iværksat initiativer, der skal nedbringe ventetiden til udredning i børne- og ungdomspsykiatrien.

Rigsrevisionen konstaterer, at indenrigs- og sundhedsministerens redegørelse og regionsrådenes udtalelser ikke forholder sig til, hvornår de igangsatte initiativer vil sikre, at børn og unges ret til at blive udredt inden for 30 dage bliver overholdt. Ministeren oplyser dog, at Indenrigs- og Sundhedsministeriets og regionernes arbejde med at følge op på kritikken i Statsrevisorernes bemærkninger og Rigsrevisionens beretning langt fra er i mål.

Rigsrevisionen forventer i lighed med Sundhedsdatastyrelsen, at udredningstiden vil stige, når Sundhedsdatastyrelsen offentliggør nye tal for regionernes overholdelse af udredningsretten i 2024, fordi nogle regioner systematisk har undervurderet ventetiden til udredning.

Rigsrevisionen vil fortsat følge regionernes arbejde med at sikre, at børn og unge i psykiatrien udredes inden for 30 dage, hvis det er fagligt muligt.

Information om udvidet frit sygehusvalg og udredningsplaner

11. Statsrevisorerne bemærkede, at i 63 % af de forløb, hvor børn og unge har haft ret til udvidet frit sygehusvalg, har regionerne ikke informeret patienterne om rettigheden.

Statsrevisorerne bemærkede også, at regionerne i 52 % af forløbene ikke har givet børn og unge den udredningsplan, de ifølge loven har krav på, når de ikke bliver udredt inden for 30 dage.

Det fremgik af beretningen, at årsagen til, at mange patienter ikke blev informeret om deres ret til udvidet frit sygehusvalg og ikke fik en udredningsplan, var, at regionerne registrerede patienterne som udredt efter første samtale, på trods af at patienternes udredning fortsatte. Hvis patientens første samtale lå inden for 30 dage, blev udredningsretten dermed vurderet som overholdt, også selv om patientens udredning reelt fortsatte ud over de 30 dage, og patienten derfor ifølge loven skulle have været informeret om sin ret til udvidet frit sygehusvalg og have modtaget en udredningsplan.

12. Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser, at en korrekt registrering af udredningsretten er en afgørende forudsætning for, at børn og unge kan blive informeret om deres ret til udvidet frit sygehusvalg og deres ret til at modtage en udredningsplan. Ministeren oplyser, at det klart og tydeligt fremgår af den gældende lovgivning, at patienter i såvel psykiatrien som i somatikken skal informeres om disse patientrettigheder. Ministeren oplyser, at hun derfor finder det glædeligt, at regionerne vil have et skærpet fokus på at informere børn og unge i psykiatrien om deres rettigheder.

13. Rigsrevisionen vil fortsat følge regionernes arbejde med at sikre, at børn og unge i psykiatrien informeres om deres rettigheder, hvis de ikke kan udredes inden for 30 dage.

Ensartet og korrekt registreringspraksis

14. Statsrevisorerne bemærkede, at Region Sjælland, Region Hovedstaden og Region Syddanmark systematisk har indberettet, at patienterne er endeligt udredt efter første samtale, selv om en stor del af disse udredningsforløb fortsætter efterfølgende.

Statsrevisorerne understregede vigtigheden i, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet sikrer, at regionernes indberetninger i børne- og ungdomspsykiatrien bliver retvisende, da det er en forudsætning for at kunne følge, om udredningsretten overholdes. Statsrevisorerne kritiserede allerede dette forhold i 2018 i beretning nr. 3/2018 om udredningsretten.

15. Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser, at hun anerkender, at en retvisende registreringspraksis i regionerne er afgørende for en retvisende monitorering af regionernes overholdelse af udredningsretten. Ministeren oplyser, at hun efter sin tiltræden som minister har været meget optaget af at følge op på Rigsrevisionens tidligere kritik og sikre, at der kommer styr på regionernes fortolkning af udredningsretten, og heraf en korrekt registreringspraksis. Ministeren anerkender og beklager, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke har fulgt tilstrækkeligt op på tidligere anbefalinger fra Rigsrevisionen.

Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser desuden, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet i december 2023 offentliggjorde en opdateret version af "Vejledning om frit sygehusvalg, udvidet frit sygehusvalg, ret til hurtig udredning og information til henviste patienter". Vejledningen skal sikre en korrekt og ensartet fortolkning af udredningsretten på tværs af de 5 regioner. Derudover henviser ministeren til "Fællesregional retningslinje om udredningsretten i psykiatrien" og "Fællesregional eksempelsamling for børne- og ungdomspsykiatrien" fra Danske Regioner. Danske Regioner har oplyst, at den fællesregionale retningslinje og den fællesregionale eksempelsamling skal bidrage til en ensartet registrering af udredningsretten. Den fællesregionale retningslinje blev udsendt den 13. september 2023. Regionerne har oplyst, at retningslinjerne er taget i brug og bidrager til en fælles registrering af overholdelsen af udredningsretten.

Det fremgår af indenrigs- og sundhedsministerens redegørelse, at alle regionerne anerkender, at der fremadrettet skal være en korrekt og ensartet registreringspraksis. Ministeren hæfter sig ved, at de 3 regioner, som systematisk har registreret, at patienter er endeligt udredt efter første samtale, også vil sikre, at registreringen fremadrettet sker i overensstemmelse med gældende lovgivning.

En enkelt region – Region Syddanmark – har oplyst, at regionen stiller sig undrende over for Rigsrevisionens kritik af, at regionen systematisk registrerer patienter som udredt efter første samtale. Som det fremgår af beretningen, havde regionen i 74 ud af 76 patientforløb indberettet, at patienterne var udredt efter første samtale, selv om patienterne i 39 af de 74 forløb fortsatte deres udredning efterfølgende, jf. tabel 2 i beretningen. Vi kan på den baggrund stå fuldt ud inde for konklusionen og vurderingen i beretningen.

16. Rigsrevisionen finder det positivt, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Danske Regioner har udarbejdet vejledninger mv., der skal understøtte en ensartet og retvisende registreringspraksis.

Rigsrevisionen bemærker, at regionerne i forbindelse med opfølgningen på beretningen om udredningsretten fra 2018 også udarbejdede nyt vejledende materiale. Regionerne oplyste i 2022 til Rigsrevisionen, at det nye vejledningsmateriale havde gjort det klart, hvornår en patient skal betragtes som endeligt udredt, og hvornår det skal indberettes til Sundhedsdatastyrelsen.

Rigsrevisionen vil fortsat følge Indenrigs- og Sundhedsministeriets og regionernes arbejde med at sikre, at overholdelsen af udredningsretten registreres korrekt på tværs af alle regionerne.

Analyse af årsager til den påviste ulighed i udredningstid

17. Statsrevisorerne bemærkede, at der i perioden 2019-2022 kan påvises op til 11,8 dages længere udredningstid for børn og unge af resurssvage forældre.

Statsrevisorerne fandt det nødvendigt, at regionerne bruger Rigsrevisionens undersøgelsesresultater som afsæt til at afdække mulige årsager til de påviste uligheder.

Det fremgik af beretningen, at uligheden i udredningstiden varierer på tværs af regionerne.

18. På baggrund af regionsrådenes udtalelser oplyser indenrigs- og sundhedsministeren, at Rigsrevisionens beretning har givet flere af regionerne anledning til at ville undersøge forskellene i udredningstiden og de bagvedliggende årsager nærmere.

19. Rigsrevisionen vil orientere Statsrevisorerne om resultatet af regionernes arbejde med at afdække mulige årsager til social ulighed i udredningstiden for børn og unge i psykiatrien.

Birgitte Hansen

Bilag 1. Folketingets behandling af beretningen

Beretning (nr.), dato for Statsrevisorernes mødebehandling og ministerredegørelse(r)	Behandlet i udvalg	Teknisk gennemgang ved Statsrevisorerne og Rigsrevisionen	Udvalgs-spørgsmål (nr.)	Indkaldt til samråd	Statsrevisorerne har holdt møde med ministeren	§ 20-spørgsmål
Overholdelse af udredningsretten for børn og unge i psykiatrien (nr. 10/2023) 19-02-2024 Ministerredegørelse: Indenrigs- og sundhedsministeren: 13-05-2024	Finansudvalget: 29-02-2024 Sundhedsudvalget: 02-04-2024		Indenrigs- og sundhedsministeren: 10-04-2024 (437)	Sundhedsudvalget: 02-04-2024		Anmeldt: 09-02-2024 Besvaret: 21-02-2024